

«ВІД УКРАЇНИ КОЗАЦЬКОЇ –ДО УКРАЇНИ КОСМІЧНОЇ»

8 клас

Програма курсу за вибором
Профіль: історія України

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах

автор-укладач:

Фещенко Сергій Миколайович,

вчитель історії

школи І-ІІІ ступенів № 36

імені С.П.Корольова міста Києва

спеціаліст вищої категорії,

вчитель-методист

Рецензенти:

Види діяльності та форми контролю

Клас	Семестр	Кількість годин на тиждень	Кількість годин на рік	Види занять і кількість годин	Форма контролю
8	I-II	1	35	теоретичні - 15, семінарські - 2, практичні-4, екскурсії- 8	захист проекту - 6

Пояснювальна записка

На сучасному етапі реформування всіх сфер нашого життя та модернізації освіти історія як суспільна наука і навчальний предмет займає одне з пріоритетних місць. Вивчення історії – один з найважливіших елементів освіти і виховання молодого покоління України, покоління XXI століття. А знання історії – це ті підвалини культури кожної людини, без яких неможлива побудова справді демократичної правової держави.

І дійсно, у системі навчальних предметів саме історія України посідає особливе місце. Це зумовлено сучасними завданнями національно-державного відродження України, активізацією національно-культурного руху, значенням історії в цих процесах. Історія України як навчальна дисципліна дозволяє поглибити знання учнів з минулого своєї Батьківщини від початків історичного буття й до сучасності, підвищити рівень їх загальнокультурної освіти, забезпечує орієнтацію в складному історичному просторі, формує світогляд.

Обираючи спосіб увічнити минуле, нація водночас обирає своє майбутнє. тому саме вона виконує місію підготовки учня до життя у відкритому світі, прищеплює йому патріотичне пошанування власної самобутності.

На сучасному національному підйомі суспільства саме національно-патріотичне виховання покликане дати новий імпульс у духовному оздоровленні молоді, формуванні того громадянського суспільства в нашій державі, яке передбачає трансформацію громадянської свідомості, моральної, правової культури особистості, розвитку національної самосвідомості. Ознакою національно-свідомої особистості є служіння на вірність своїй Батьківщині – Україні.

В країні з багатою історією розвитку ракетно-космічної техніки, в країні, яка є батьківщиною видатних учених та інженерів у космічній сфері, де працює велика кількість підприємств, конструкторських бюро, установ

космічного спрямування, не можна не думати про майбутнє, нові горизонти пізнання Великого космосу.

Україна є однією з небагатьох держав, що мають замкнений цикл виробництва об'єктів ракетно-космічної техніки. У нашій державі зосереджені значний науковий потенціал, великі виробничі потужності, що дозволяють, по праву, вважати Україну передовою космічною державою.

Одним із головних напрямів сучасної освітньої політики держави має стати формування космічного світогляду у молодого покоління.

З прадавніх часів особливу увагу привертала людина, які вивчали небесні тіла та їх рух небосхилом, а пізніше – ті, які пояснювали космічні явища, життя на планеті Земля. Необхідно було, щоб минули тисячоліття нашої цивілізації, аби люди перейшли від переконання, що нібито Земля є центром Всесвіту, до поняття геліоцентричної системи, від знань про нашу галактику Чумацький шлях до розуміння безмежності Великого космосу.

З кожним роком інтелектуальний потенціал людства насичується новими знаннями, збагачується досягненнями в науковій сфері, тими, які були досягнуті завдяки розвитку космічної техніки та космічної науки.

Космічна тематика, досягнення космічної галузі України є надзвичайно цікавою, переконливою та ефективною темою для виховання у молоді почуття патріотизму й гідності.

Метою курсу є:

- формування історичних знань про розвиток космонавтики, розвиток історичного мислення учнів;
- виховання в учнів особистих рис громадян України, загальнолюдських духовних ціннісних орієнтирів;
- виховання високого патріотичного почуття приналежності до власної країни та до її спільних історичних, інтелектуальних та культурних цінностей,
- сприяння розвитку інтелекту, пізнавальної активності, розширенню світобачення учнів, формуванню наукового мислення тощо.

Відбір змісту програмового матеріалу ґрунтується на принципах:

- загальнонауковому, що передбачає ознайомлення учнів із достовірними фактами ;
- конкретно-історичному – розгляд подій і явищ у контексті відповідного історичного часу, місця, обставин ;
- системному – міжпредметна інтегрованість шкільної освіти в цілому та вивчення історичного процесу зокрема (аерокосмічний аспект);
- аксіологічному (ціннісному) – прищеплення загальнолюдських морально-етичних цінностей та вироблення на їх основі особистісної системи оцінювання історичних подій, діячів, явищ тощо.

Зміст і обсяг навчального матеріалу курсу відповідає віковим особливостям учнів та освітнім викликам сучасного суспільства

Програма курсу за вибором «Від України козацької – до України космічної» розрахована для учнів 8 класу, 35 годин на рік, 1 година на тижд

**Програма курсу за вибором
(35 годин, 1 година на тиждень)**

<p>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів (за розділами)</p>	<p>Зміст навчального матеріалу</p>
<p>Учень/учениця</p> <p>Ключові компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>усвідомлює</i> роль України у світі, її внесок у культурний, соціальний та технологічний розвитку людства; • <i>має</i> переконання про наукову картину світу; • <i>розуміє</i> природні явища <p>Предметні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>розкриває</i> значення найвизначніших подій доби; • <i>уміє пояснити</i> значення наукових і науково-технічних відкриттів, вплив на суспільне життя технологій, технічних винаходів і наукових теорій; • <i>дає визначення</i> понять «Всесвіт», «астрономія»; • <i>уміє</i> аргументовано обирати раціональний спосіб виконання навчального завдання; • <i>обґрунтовує</i> необхідність знань про Всесвіт та їх вплив на уми людства; • <i>дає</i> оцінку впливу європейського прогресу на розвиток української наукової думки; • <i>обирає</i> раціональні способи пояснення подій минулого; • <i>аргументує</i> власну думку 	<p>1. Вступ. Історія України та її внесок в загальноєвропейську спадщину. Розвиток науки про Всесвіт. Астрономія в давнину та в середні віки (Арістотель, Клавдій Птоломей). Від Коперника до Ньютона (Джодано Бруно, Галілео Галілей, Йоган Шилер, Ян Гевелій, Ісак Ньютон, Едмунд Галлей). Вплив досягнень науки, нових знань про Всесвіт на уми людства, пошуку нових способів пізнання світу. Розвиток науки в Європі кінця XVII- початку XVIII століття та їх вплив на українську науку. Юрій Дорогобич (Котермак) – автор першого в світі астрономічного календаря.</p>
	<p>2. Особливості розвитку культури та науки України другої половини XVIII – початку XIX століття. Освіта. Києво-Могилянська Академія. Розвиток філософських ідей Івана Вишенського та Григорія Сковороди. Розквіт</p>

	<p>природничих наук. Вплив світової науки на життя України кінця XVIII – першої половини XIX століття. Розвиток науки в Україні. Видатні вчені. В. І. Вернадський – дослідник теорії космізму. Наукові товариства. Михайло Грушевський.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> всесвітньовідомих письменників-фантастів; • <i>поглиблює</i> знання про космос та Сонячну систему; • <i>вміє</i> узагальнювати та систематизувати отримані знання; • <i>обґрунтовує</i> необхідність знань про космос та його відображення в мистецтві, зокрема в літературі; • <i>дає</i> оцінку творів у літературно-критичних статтях; • <i>аргументує</i> власну думку; <i>дає</i> аргументовану (літературно-художню) характеристику українській аерокосмічній фантастиці 	<p>3. Перші ракетники та теоретики космонавтики. Військове мистецтво українського козацтва. Перший «ракетний генерал» Олександр Засядько. Видатний конструктор бойових ракет Костянтин Костянтинов. Винахідник першого реактивного пілотованого апарату Микола Кибальчич. Основоположники авіації та космонавтики Костянтин Ціолковський та Олександр Можайський.</p>
	<p>4. Розвиток наукової думки кінця XIX – XX століття Науково-технічна революція другої половини XIX – початку XX століття. Будівничі космічної дороги XX століття: Юрій Кондратюк (Шаргей) - видатний теоретик космонавтики, Сергій Корольов – основоположник практичної космонавтики та ракетобудування, Валентин Глушко – основоположник ракетного двигунобудування. Підприємства України на службі космосу (Дніпропетровське КБ «Південне» ім.М.Янгеля, Південний машинобудівний завод ім. О.М.Макарова, Національний центр управління та випробування космічних засобів, Національний центр аерокосмічної освіти молоді, Київський радіозавод, Київський «Арсенал» тощо). Видатні українці-сучасники: Павло Попович, перший космонавт незалежної України Леонід Каденюк та їх внесок в розвиток</p>

	сучасної науки.
	Захист проектів «Україна – космічна держава»
	Екскурсії: Музей космонавтики міста Житомира Відділ авіації та космонавтики Державного політехнічного музею НТУУ «КПІ». Музей під відкритим небом Національного авіаційного університету. Центральна астрономічна обсерваторія НАН України. Київський планетарій. Музей космонавтики школи № 134 імені Ю.Гагаріна міста Києва .Шкільний музей історії та розвитку космонавтики.
	9. Перегляд відеофільмів. Перегляд відеофільмів про видатних конструкторів світу ракетної та авіаційної техніки, пов'язаних з історією України та міста Києва.
	11. Заклучний урок.

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
4	3. Вступ. Історія України та її внесок в загальноєвропейську спадщину. Розвиток науки про Всесвіт. Астрономія в давнину та в середні віки (Арістотель, Клавдій Птоломей). Від Коперника до Ньютона (Джодано Бруно, Галілео Галілей, Йоган Шилер, Ян Гевелій, Ісак	Учень(учениця): - <i>знає</i> найвизначніші події доби, - <i>вміє</i> аргументовано обирати раціональний спосіб виконання навчального завдання

	<p>Ньютон, Едмунд Галлей).</p> <p>Вплив досягнень науки, нових знань про Всесвіт на уми людства, пошуку нових способів пізнання світу.</p> <p>Розвиток науки в Європі кінця XVII- початку XVIII століття та їх вплив на українську науку.</p> <p>Юрій Дорогобич (Котермак) – автор першого в світі астрономічного календаря.</p>	
4	<p>4. Особливості розвитку культури та науки України другої половини XVIII – початку XIX століття.</p> <p>Освіта. Києво-Могилянська Академія. Розвиток філософських ідей Івана Вишенського та Григорія Сковороди. Розквіт природничих наук.</p> <p>Вплив світової науки на життя України кінця XVIII – першої половини XIX століття.</p> <p>Розвиток науки в Україні.</p> <p>Видатні вчені. В.І.Вернадський – дослідник теорії космізму.</p> <p>Наукові товариства. Михайло Грушевський.</p>	<p>- визначає тривалість подій, складає елементарні хронологічні задачі.</p> <p><i>Називає</i> найвизначніші події та найвидатніших діячів науки</p> <p>-<i>стисло характеризує</i> історичні постаті, використовуючи текст.</p> <p><i>Висловлює</i> ставлення до подій та постатей.</p>
4.	<p>3. Перші ракетники та теоретики космонавтики.</p> <p>Військове мистецтво українського козацтва.</p> <p>Перший «ракетний генерал» Олександр Засядько.</p> <p>Видатний конструктор бойових ракет Костянтин Костянтинов.</p> <p>Винахідник першого реактивного пілотованого апарату Микола Кибальчич.</p> <p>Основоположники авіації та космонавтики Костянтин Ціолковський та Олександр Можайський.</p>	<p>Учень(учениця):</p> <p>- <i>вміє</i> бачити історичні процеси під різними кутами зору , усвідомлюючи , що історія – це відкритий процес;</p> <p>-<i>висловлює</i> ставлення до подій та постатей.</p> <p>-<i>порівнює</i> історичні факти та події.</p>
4.	<p>5. Розвиток наукової думки кінця XIX – XX століття</p> <p>Науково-технічна революція другої половини XIX – початку XX</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>- <i>аналізує</i> найважливіші історичні явища й розрізняє спільне та</p>

	<p>століття. Будівничі космічної дороги ХХ століття: Юрій Кондратюк (Шаргей) - видатний теоретик космонавтики, Сергій Корольов – основоположник практичної космонавтики та ракетобудування, Валентин Глушко – основоположник ракетного двигунобудування.</p> <p>Підприємства України на службі космосу (Дніпропетровське КБ «Південне» ім.М.Янгеля, Південний машинобудівний завод ім. О.М.Макарова, Національний центр управління та випробування космічних засобів, Національний центр аерокосмічної освіти молоді, Київський радіозавод, Київський «Арсенал» тощо).</p> <p>Видатні українці-сучасники: Павло Попович, перший космонавт незалежної України Леонід Каденюк та їх внесок в розвиток сучасної науки.</p>	<p>відмінне в історичному розвитку різних епох і суспільств</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>володіє</i> навичками праці з історичними джерелами; ; - <i>вміє</i> самостійно відшукувати довідкові матеріали, користуючись різноманітними джерелами, робити коротке повідомлення та презентувати свої дослідження.
6	<p>Захист проектів «Україна – космічна держава»</p>	<p>Учень(учениця):</p> <ul style="list-style-type: none"> -<i>самостійно</i> обирає тему презентації; -<i>вміє</i> добирати додатковий матеріал; - <i>готує</i> індивідуальні та колективні творчі роботи
8	<p>Екскурсії:</p> <p>Музей космонавтики міста Житомира Відділ авіації та космонавтики Державного політехнічного музею НТУУ «КПІ».</p> <p>Музей під відкритим небом Національного авіаційного університету.</p> <p>Центральна астрономічна обсерваторія НАН України. Київський планетарій.</p> <p>Музей космонавтики школи № 134 імені Ю.Гагаріна міста Києва</p>	<p>Учень(учениця):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>обирає</i> тему лекцій; -<i>створює</i> творчі міні-проекти.

	.Шкільний музей історії та розвитку космонавтики.	
4	9. Перегляд відеофільмів. Перегляд відеофільмів про видатних конструкторів світу ракетної та авіаційної техніки, пов'язаних з історією України та міста Києва.	Учень(учениця): -переказує враження від побаченого.
1	11. Заключний урок.	Учень(учениця): -володіє термінологією та змістом вивченого матеріалу; -узагальнює та систематизує засвоєні впродовж року відомості про історію рідного міста, розвиток та становлення авіації та космонавтики

Список рекомендованої навчально-методичної літератури для учня та вчителя

1. Жарких М.І. Київ: енциклопедичний бібліографічний довідник Київ: Мислене древо. – 2007.
2. Історія українського козацтва: Нариси. У 2-х т. – Київ: 2006
3. Кабановський О.В. Фізика. Астрономія: Початкові відомості. – Харків: видавнича група «Основа», 2011
4. Климишин І.А. Зоряне небо України. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2003
5. Корсунь А.О. Вимір часу від давніх-давен до сучасності. – Київ: Техніка, 2009
6. Мітрахов М.О. Видатні діячі ракетно-космічної України. Київ: «Спейс-Інформ», 2015.
7. Патон Б.Є., Вавілова І.Б., Негода О.О., Яцків Я.С. Україна в сузір'ї космічних держав світу.- К., МКП Компанія ВАІТЕ, 2001.

8. Санін Ф.П., Дядюшко Д.Ф. З історії розвитку ракетно-космічної техніки в Україні / 2-а наук.-теор. конференція «Людина, космос», - Житомир
9. Тельнюк С. Світ і його ловив // Дніпро. - 1972. - №8
- 10.Хижняк З.І. Києво-Могилянська Академія. – Київ, 1981
- 11.Железняк Г.В. Відкритий космос. Земля. Всесвіт. – Харків: Фактор, 2005
- 12.Гудима А. Космос, Вітчизна, особистість (до 55-річної ювілею першого космонавта незалежної України) А.Гудима. Голос України 2006. – №17
- 13.Достать до неба: (розповідь про «ХАББЛ» - орбітальний космічний телескоп.) Студентський меридіан 2004. - №5
- 14.Зеленина Е. «Человечество всегда будет работать в космосе» (К.Э. Циолковский): (про запуск першого супутника Землі 1 жовтня 1957 року) Е.Зеленина Время. – 2005. – 177
- 15.Чирва А. Юрій Кондратюк: хто він?: (про вітчизняного «піонера» теоретичної космонавтики О.Шаргея). А.Чирва. із книги «Космічні хронічки». Науковий світ – 2005. - №4.
- 16.Александров Ю.В. «Космонавтика вчера, сегодня, завтра». Ю.В.Александров. Университеты. Наука и просвещение. – 2008. – №4.

[blog.vlasnasprava.info/illyustrirovannaya-istoriya-kieva/..](http://blog.vlasnasprava.info/illyustrirovannaya-istoriya-kieva/)

ioa.rpd.univ.kiev.ua/kyiv.html

www.history.org.ua/?hist=487

